

Divisions

– rapport om kunstnerisk udviklingsvirksomhed

Jonas Johansen

Ritmisk Musikkonservatorium, København

THE TRIO JONAS JOHANSEN
LARS MØLLER / RONAN GUILFOYLE **DIVISIONS**

THE TRIO JONAS JOHANSEN
LARS MØLLER / RONAN GUILFOYLE

DIVISIONS

 RMC 005 calliope

Indholdsfortegnelse

1. Hovedplan	4	
2. Dogme	4	
3. Sammendrag af projektfaserne	5	
4. Projektets kunstneriske kontekst	5	
5. Konkrete musikalske udfordringer	7	
6. Det kunstneriske udviklingsarbejde i kronologisk rækkefølge	10	
7. Gennemgang af de enkelte numre på CD'en	12	
8. Epilog	14	
9. Materiale til brug i RMC undervisning	15	
10. Projektet videre	15	

Bilag

1. The rhythm challenge – a passion for life
2. Workshop with the Trio Johansen/Møller/Guilfoyle

Denne rapport beskriver den kunstneriske arbejdsproces, der førte til udgivelsen af CD'en 'Divisions' (*RMC 006 Cali 129*). Arbejdet har strakt sig over næsten 6 år fra den første ide over komposition og indspilning af musikken til den endelige formulering af denne rapport.

1. Hovedplan

Projektets hovedplan har været at ”studere avancerede rytmiske strukturer i moderne improvisationsmusik med det formål at lave noget smuk musik, som bruger disse elementer på et højere niveau, end jeg tidligere har gjort”.

Når jeg bruger udtrykket ”Hovedplan”, er det fordi et sådant projekt medfører mange sekundære gevinster som f.eks.

- At producere og spille noget musik, som jeg oplever giver mening
- At møde nye musikere og mennesker
- Bestandigt at udvide mit arbejdsfelt
- At bekæmpe stagnation
- At ruste mig til de mange udfordringer som jeg konstant møder, hos bl.a. de yngre avancerede musikere

Samarbejdspartnere: Den irske bassist Ronan Guilfoyle og den danske saxofonist Lars Møller.

2. Dogme

Jeg havde lavet et dogme for vores indspilninger: Det var helt forbudt at skele til, om det vi lavede endte med at komme til at lyde godt. Til gengæld skulle alt indeholde store rytmiske udfordringer for os. Og jeg holdt hårdt fast i dette koncept. Særligt Ronan prøvede ind i mellem at foreslå, at vi bare kunne indspille noget der lød godt, men jeg gav mig ikke. Først da vi var helt færdige og skulle tage stilling til en evt. udgivelse, begyndte vi at kigge på, hvordan det lød. Om det var andet end øvelser. Men – som det ses – fandt vi ud af, at det lød så godt, at vi ville udgive det. OK, vi

har også gjort os umage for at spille godt, og vi har en vis rutine i at spille musik. Men udover det er vi helt uskyldige... Det kom til at lyde godt uden at det var med vilje☺

3. Sammendrag af projektfaserne

- Planlægge et rytmisk udviklingsforløb sammen med Lars Møller
- Foretage indledende studier hjemme med Møller og via studier af Guilfoyle's bog "Creative Rhythmic Concepts for Jazz Improvisation"
- Studier af indisk musiktradition
- Studere hos Ronan Guilfoyle (i Dublin og DK)
- Øvning alene (endeløst)
- Skrive musik med udgangspunkt i rytmiske udfordringer
- Indspille med Guilfoyle og Møller
- Udgive CD
- Skabe materiale til brug i RMC undervisning

4. Projektets kunstneriske kontekst

I trio'en 'Johansen – Møller–Guilfoyle' opfatter vi os selv som medlemmer af en slags klub eller loge, som er besat af det aldrig (og jeg må understrege *aldrig*) færdiggjorte arbejde med at opsøge rytmiske udfordringer på avanceret niveau.

Mange musikere over hele verden deler denne besættelse – musikalske fællesskaber, store grupper af indiske musikere, vestafrikanske trommeslagere, cubanske musikere og mange grupper i Latinamerika, for bare at nævne nogle få. Og alle disse grupper har stor indflydelse på store grupper af musikere i Nordamerika og Europa.

Her i Vesten har vi grupper af "rytmetosser", "rytmefreaks" eller rytmefans såsom IRSA (International Rhythm Study Association), folkene omkring Steve Coleman (M – Base, The Five Elements etc.), indisk/amerikanske musikere som Vijay Ayer,

Rudresh Mahanthappa og den legendariske engelske guitarist John McLaughlin for bare at nævne nogle få af de mest velkendte.

Noget, man umiddelbart mødes med, når man træffer folk, der deler denne passion for rytmiske udfordringer, er den gæstfrihed, hvormed viden deles. Næsten uden undtagelse vil musikere, som har noget arbejde i gang i dette felt, være mere end villige til at dele deres viden med andre. Og skulle en nyankommen musiker eller rytmefan kunne bidrage med et andet eller nyt aspekt til noget, nogen er i gang med, vil disse være ivrige efter at lytte til – og undersøge den nye tilgangsvinkel.

Ikke desto mindre er meget af dette område stadig ikke almen viden for musikere i vesten. Selvom arbejdet med avanceret rytmik er blevet mere og mere almindeligt på et internationalt plan, er det stadig en ret lille procentdel af musikere i Vesten, som forlader den slagne vej af 4/4 eller 3/4 taktart med 8.-dele, trioler og 16.-dele – og 2 over 3, eller 3 over 4 polyrytmer.

Én af grundene til det kunne være, at for virkelig at *forstå* en rytme er man nødt til at kunne *udføre* den til en vis grad. “Rhythm is muscle memory” hørte jeg engang én sige. Hvis du ikke kan klappe, synge eller spille en rytme, kan du ikke rigtig bruge den til noget. Og det giver heller ikke mening at gå videre til næste niveau, før første niveau er behersket. Det tager tid og arbejdsindsats at lære det, og jeg tror at det kan være en an grundende til at mange konservatoriestuderende, selvom de viser interesse for området i starten, på et tidspunkt vælger enten at 1) leve med det de kan, eller 2) beslutter at vente med at undersøge sagen, til et senere tidspunkt (hvilket i de fleste tilfælde betyder #1). Lidt underligt, når man tænker på, med hvilken seriøsitet de bedste internationale musikere angriber emnet.

Men en af fordelene ved dette er, at musikere som holder fast, ikke giver op, og vedbliver med at studere avanceret rytmik, deler en slags fælles respekt for hinanden, og også derfor glædeligt deler deres viden.

Det faktum, at nytilkommere ofte kan komme op med noget – en ny metode, en ny ide eller en ny måde at kombinere noget velkendt på – er et andet fascinerende aspekt af dette. Og dette bidrager formegentlig også til den generelle ydmyghed man møder fra stort set alle, som er optaget af dette emne.

Det er evigt fascinerende, hvordan en lille rytmisk forandring, bare et lille skridt 'til siden' i forhold til basis pulsen, bare en simpel ny metrisk modulation, kan få selv meget rutinerede musikere til at føle sig som begyndere igen.... Og på samme tid er dette også det smukke ved det hele...

5. Konkrete musikalske udfordringer

Hermed springer jeg direkte til en gennemgang af nogle af de helt konkrete musikalske udfordringer, som vi arbejdede med.

1. **Metrisk modulation** $\text{♩} = \text{♩}$ og $\text{♩} = \text{♩}$. Dette må, når vi ser bort fra modulation til dobbelt og halvt tempo, være en af de mest klassiske metriske modulationer. Vi arbejdede med det i nummeret ”**Tangvik**” som jeg skrev, hvor jeg så også tillagde en ekstra dimension, ved samtidig med modulationen,

at skifte fra 4/4 til 5/4, sådan: og

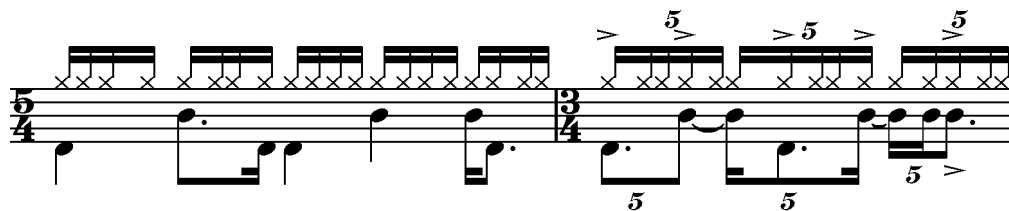
fra 4/4 til 5/8 sådan: Senere bliver vi så i det nye meter, og ender tilbage i det oprindelige groove.

2. **Kvintoler**. Arbejdet her handlede om at blive fortrolig med denne, for de fleste stadig uvante underdeling. Jeg skrev nummeret ”**The French Opening**” til formålet. Det indeholdt flere udfordringer. Dels skiftes der, ofte i hver takt, groove, fra 16.-dels groove til kvintol groove. Og dels arbejdes der med

underdelte kvintoler, idet kvintol groovet er baseret på hver 3. kvintol, sådan:

Trommegroovet er dette:

Dette nummer var fantastisk at arbejde med, men på det niveau vi opnåede at mestre disse rytmer, på indspilningstidspunktet, fandt vi det efterfølgende ikke godt nok til at udgive.

3. **Septoler.** For her at blive fortrolige med septol-underdelingen og arbejde med at skifte frem og tilbage mellem trioler og septoler skrev jeg nummeret ”**Tower of Hopes**”. Udover skiftet mellem trioler og septoler tilførte jeg den udfordring – i tråd med udfordringen fra ”The French Opening” – her at spille på hver 4. septol i en del af temaet. Således:

eller videre således:

4. **Komponerede trommefigurer** (fuldt udskrevne) som en vigtig del af et nummer arbejdede vi (og jo særligt jeg) med flere steder, bl.a. i Ronans nummer ”**Sucking Stones**”. Som her i eksemplet:

skiftende taktarter som her:

siden **poly-rytmik**, med 4 over 5 ved at betone hver 5. 16.-del i et 5/4 groove, sådan at man har en 5 og en 4 puls kørende på samme tid således:

5. Som sidste eksempel vil jeg nævne den udfordring vi mødte i Lars Møllers komposition ”**Serendipity**”. Udfordringen består i at nummeret, som går i 15, næsten lyder som om det går i 16, altså 4/4. Det **næsten velkendte** viste sig at være langt sværere end det mere ukendte, for i det øjeblik man slapper en lille smule af, tror ens øre at man kan bruge sine velkendte musikalske formuleringer, og det kan man så absolut ikke...

Her er groovet med en stump af melodien:

6. Det kunstneriske udviklingsarbejde i kronologisk rækkefølge

Forår 2008: FoU-planlægningen af kommende semester skulle begynde. Jeg kontaktede Lars Møller for at høre, om han ville undervise mig i avancerede rytmer og improvisation, og det ville han gerne, men han insisterede på at vi skulle studere disse emner sammen, da han selv mente at han også kunne lære meget af det. Han foreslog at vi kontaktede Ronan Guilfoyle.

August 2008: Vi mødtes hos Lars, og begyndte at nærme os hvordan vi helt konkret skulle gribe opgaven an. Udover Ronan Guilfoyle tog vi kontakt til Henrik Andersen med det formål at studere Konakol (indisk rytmik og rytme sprog) hos ham. Vi købte hans 3 bøger med henblik på at tage undervisning hos ham. Hans undervisning viste sig dog senere at være meget dyr, og hans bøger fangede ikke helt vores interesse i den grad vi havde håbet på, så vi lod det i første omgang ligge. Men vi begyndte begge at forberede os hver for sig, bl.a. på øvelserne i Ronan Guilfoyles bog ”Creative Rhythmic Concepts for Jazz Improvisation”.

Oktober – november 2008: Vi mødtes flere gange og spillede og studerede rytmer sammen

November 2008: Første besøg hos Ronan i Dublin.

Ronan underviste os i sine rytmiske systemer og tanker, som har kraftig påvirkning af sydindisk musik. Han spillede eksempler for os på CD og DVD, og vi lavede en del øvelser. På en vis måde relativt basalt, men samtidigt noget der lærte os en hel masse. Vi var begge meget inspirerede og optagede af emnet. Den næste dag øvede vi sammen på Newpark Music Centre, hvor Ronan leder jazz-afdelingen. Vi spillede forskellige af Ronans numre og et af Larses.

2009 blev et år hvor vi hver i sær øvede os og grundede over emnerne. Selv begyndte jeg at inddrage disse ting i min undervisning på RMC, og Lars og jeg mødtes et par gange og udvekslede erfaringer. Og endelig kom næste session med Ronan:

Januar 2010: Ronan kom og underviste os i København.

Vi havde to meget koncentrerede dage på RMC. Under denne proces begyndte en langsom forvandling: Fra en undervisningssituation, hvor vi fik undervisning af Ronan – til en trio, hvor vi spillede musik sammen. Vi begyndte også helt konkret at arbejde med nogle numre, som vi byggede op sammen.

Februar – november 2010: Nu var det tid til at arbejde hen imod en indspilning. Som et led i mit andet FoU-projekt under denne paraply ”Rytmask avanceret musik del 2” var jeg så heldig at have 4 dage i RMC’s A-studie til rådighed. Men dette skulle selvfølgelig forberedes ordentligt.

Jeg begyndte en kompositionsfase, hvor jeg komponerede numre, som hver indeholdt en rytmisk udfordring eller spidsfindighed. Flere ideer blev afprøvet, men dem der senere udmøntede sig i færdige numre til trioen var

- Triol bliver den ny grundpuls samtidig med taktart-skift.
- Fra 3/4 til et beat baseret på hver 4. septol.
- Et beat, der går frem og tilbage mellem 16-dele og kvintoler, hvor sidstnævnte er et beat baseret på hver 3. kvintol.

November 2010: Andet besøg hos Ronan i Dublin.

Dette besøg var et decideret øve-forløb forud for vores indspilning. Jeg havde skrevet 3 nye numre til projektet, Lars havde skrevet 2 og Ronan havde bidraget med 3 fra sit repertoire. Der var masser at tage fat på, og vi øvede os som små arbejdsheste. Ronan havde fået logistiske problemer med 4 dages indspilning i træk, så vi besluttede at dele det op i 2 gange 2 dages indspilninger. Dette viste sig senere at være en meget fin idé, da vi på den måde kunne analysere de første indspilninger både hvad angår lyd og musik, inden vi gik i gang med de næste.

November 2010: Første RMC studiesession:

Det blev en meget vellykket session. Vi havde fået min kollega Morten Büchert som tekniker, og han ville gerne arbejde med en meget åben lyd, særligt på trommerne. Det skulle jeg lige vænne mig til, men jeg synes det blev rigtig flot. Vi spillede den meget svære musik, og fik rigtig meget indspillet.

Januar 2011: Anden RMC studiesession:

Det var en rigtig luksus-session. Vi havde allerede en masse gode optagelser, så vi kunne nu indspille et nyt stykke af hver af os, samt genindspille noget af det fra sidst, som vi mente vi kunne gøre bedre.

Juni 2011 og januar 2012: CD'en blev mixet i hhv. Studio-R i Valby og RMC studio A af Morten Büchert og mig. Det tog lang tid før jeg var tilfreds, og der blev sendt mange filer frem og tilbage efter hver mix session. Men til sidst blev vi færdige, og Morten Büchert kunne masterere CD'en.

7. Gennemgang af de enkelte numre på CD'en

1. **Tangvik** (Jonas Johansen). Triol bliver den ny grundpuls, og vi skifter samtidig fra 4/4 til 5/4 eller 5/8 i 4 takters loops. Senere modulerer vi metrisk fra 5/8 triol groovet til 4/4 i denne ny puls. Over det hele har jeg lavet en munter melodi, som får det hele til at lyde hyggeligt på den "Nulle"-agtige måde. Dette nummer var ikke meget svært at indøve. Udfordringen var der, men det var bare at gå i gang, og spille det en masse, så var den der.
2. **Serendipity** (Lars Møller). Nummeret er bygget op omkring et langt og relativt langsomt groove i 15, som var sværere at få til at virke naturligt, end man lige havde forestillet sig. Her var problemet, at det lyder næsten som noget, man kender. Og den slags er altid noget 'lurifaks'. Vi måtte øve og indspille det mange gange, før det både var rigtigt og samtidig ikke blev for stift og firkantet i feelingen. Ordet "serendipity" betyder en hændelse som ved

et tilfælde udvikler sig, så den falder lykkeligt eller udbytterigt ud. Med andre ord lige netop det, der hændte med denne indspilning trods dogmet i starten.

3. **Sucking Stones** (Ronan Guilfoyle) er godt svær og kantet med skiftende taktarter mellem 4/4 og 15/16 samt fuldt udskrevne trommefigurer. 15/16 er i sig selv lidt kantet, men senere optræder så også et groove med en '4 over 5'-betoning, som tager de 15/16 videre over i 5/4.

Altså hver 5. 16.del gange 4 = 20 16. dele = 5/4 med 16. dels underdeling eller 4/4 med kvintol-underdeling.

4. **Tower of Hopes** (Jonas Johansen) bygger på metriske modulationer baseret på skift fra 3/4 til en melodi på hver 4. septol i et A og et B stykke. Helt fysisk blev det for mit vedkommende løst ved brug af 16. dels paradiddler (et rudimentært grundværktøj) på tværs af modulationen fra 6 (8. dele i 3/4) til 7 (8. dels septoler). Uvist af hvilket grund var dette nummer lettere at få til at fungere, end vi havde forestillet os. Det gik helt OK, lige ud af landevejen...

5. **Guile** (Ronan Guilfoyle) er baseret på en komponeret (og nedskrevet) tromme figur, selvom det er et jazz-nummer. Altså på en måde et link til klassisk musik, fordi tromme-groovet er komponeret, men hvor det samtidigt skal lyde dynamisk og varmt, som om det var improviseret på stedet. Solo-afdelingen er mere "gammeldaws", men særligt Ronan har som altid gang i at lege med forskellige metriske spidsfindigheder. Her nu mest triol-baserede forskydninger.

6. **Japok** (Jonas Johansen) er et up-tempo jazz nummer, som i al enkelthed er baseret på 8.dels-synkoper i et lidt højere tempo end normalt. Nummeret var egentlig skrevet til mit band MOVE, men der kom det aldrig rigtig til at fungere. Det er nok det nummer på CD'en med mindst grad af rytmiske udfordringer, men vi prøvede det en dag, og 'drengene' var vilde med det, vi manglede noget lidt hurtigere, og det kom med... Så kunne vi også få en lang trommesolo ☺

7. **Tripswitch** (Ronan Guilfoyle). Igen en svær Ronan-komposition med skiftende taktarter og masser af gennemkomponerede trommefigurer. Det er de hurtige skift mellem taktarter og underdelinger, der her gør det til en udfordring at få musikken til at flyde dynamisk og blødt af sted.

8. **Blues in 5** (Lars Møller). Her arbejder vi med et roligt og smart groove i 5. Lars arbejder her i melodien med 4. dels kvintoler + 4. dels trioler over 5, som bliver til 8 over 5. Og Ronan spiller her bl.a. 7 over 5 i en passage i sin solo. Der hives og slides i de tværgående rytmer, og jeg holder fast, så det netop bliver tvær- og ikke medgående rytmer.
9. **N.O. Thanks** (Ronan Guilfoyle). Et New Orleans-inspireret nummer i 11/4. Dette er udfordringen her. Ikke så meget mere...
10. **The French Opening** (Jonas Johansen). Her arbejder vi med metriske modulationer baseret på hver 3. kvintol i et groove, der hele tiden skifter mellem 16.dele og kvintoler. Nummeret kom ikke med på CD'en, da vi ikke følte vi var gode nok til at spille det endnu. Men det er indspillet, og rummer nogle uhyre spændende udfordringer. Vi indspillede det til metronom, og da det senere går over i 5/4 jazz, med det der før var en 16. dels kvintol som den ny 8. dels triol, kom det til at passe med metronomen på 1, sidste triol før 3 og første triol efter 4. Altså 3 over 5. Det var skønt at spille over...

8. Epilog

Det forundrer og betager mig til stadighed, hvor endeløse disse rytmiske studier er. Hvor mange udfordringer, der hele tiden dukker op – selv i en relativt enkel ny rytmisk idé – så snart vi bevæger os lidt udenfor den slagne vej. Og dette selv for de meget rutinerede musikere, jeg er så heldig ofte at arbejde med. Jeg kigger på et langt liv af rytmiske studier foran mig...

Men jeg synes jeg kan tillade mig at konkludere, at det store arbejde med dette projekt har båret frugt, at projektet i al beskedenhed er meget vellykket, og at det har haft en fin proces.

Hvad har jeg så indset at jeg mangler at lære? Jeg har indset at jeg mangler at lære at døgnnet kun har 24 timer, hvilket har ladet sig afsløre af, at projektet har strakt sig

over så langt længere tid end jeg først regnede med. Og som følge deraf har jeg nu skåret ned på en del andre arbejdsområder, så jeg kan få prioriteret mere tid til denne type, for mig maksimalt givende projekter. Og så mangler jeg selvfølgelig at lære en hel masse mere om fantastisk musik og avancerede rytmer☺.

Som **kritisk refleksion over det endelige kunstneriske resultat** har jeg følgende bemærkninger: Musikken blev som nævnt egnet til udgivelse, og er på den måde, som jeg ser det, på højt niveau, også med den internationale målestok. Det er også det indtryk jeg får, når jeg har præsenteret materialet for forskellige nationale og internationale samarbejdspartnere. Men samtidig ser jeg resultatet som endnu et lille skridt i en meget lang musikalsk udviklingsrejse. Rytme skal indlæres fysisk, som nævnt, og værktøjer til at udtrykke sig improvisatorisk og frit med en åben og grænseløs tilgang skal indlæres og forankres dybt i musikeren for at virke bedst, og det tager tid. Den sidste studie-session i dette projekt er fra januar 2011. Det er i skrivende stund (marts 2015) over 4 år siden. Og som følge deraf kan jeg i dag høre at disse spændende nye rytmiske udtryksformer, dengang ikke flød helt så frit for mig, som de gør den dag i dag. Der holdes på indspilningerne, ind imellem, lidt stift fast i figurerne, simpelthen fordi de var relativt ny-indlærte og uvante. Sådan er musikalsk evolution, så på den måde er det også bare en del af min dagligdag.

9. Materiale til brug i RMC undervisning

Disse studier har ført til – og har været viklet sammen med – undervisning og undervisningsmateriale. Dette er beskrevet særskilt i min PUV-rapport ”Undervisning i højniveau rytmik” fra foråret 2015.

10. Projektet videre

a. Musikalsk må jeg – som så mange gange før – konkludere, at jo mere man har nyt stof rigtigt ”inde under huden”, jo mere frigjort kan man udtrykke sig og lade musikken flyde frit. Og det tager altid tid. Men det er også vidunderligt, for det står bestandigt klart, at det bare er at fortsætte udviklingen, og klø på. Så lærdommen fra dette projekt bliver anvendt dagligt, og projektet lever på den måde hele tiden videre.

b. Jeg er i fuld gang med at lægge an til mine næste projekter om 1. Studier af indisk musiktradition (FOU), 2. Udvikling af musik i mødet mellem min egen musik og den indiske musiktradition (KUV) om 3. Udviklingen af materiale til undervisning (PUV) til brug på konservatorier og MGK etc. ud fra dette område

c. Jeg er i skrivende stund i fuld gang med at planlægge konservatorium ”Master Classes” i og udenfor Danmark med denne trio. Til det formål har jeg forfattet 2 engelske tekster, som her vedlægges.

Bilag

- The rhythm challenge – a passion for life
- Workshop with the trio

The rhythm challenge – a passion for life

In the trio Johansen – Møller – Guilfoyle we consider ourselves members of a club that deals with the never (and I must state *never*) ending work and challenge of digging deeper and deeper into rhythm on a more advanced level.

Many musicians around the world share this compulsion – musical communities, communities of Indian musicians, the West-African drummers, Cuban musicians and many groups in Latin America, just to mention a few. All of these have a great influence on large groups of Western musicians in North-America and Europe.

Here in the West we have groups of “aficionados”, rhythm freaks or fans, like the IRSA (International Rhythm Study Association), the people around Steve Coleman (M – Base, The Five Elements etc.), Indian/American musicians such like Vijay Ayer, Rudresh Mahanthappa, the legendary guitar player John McLaughlin to mention just a few of the most well known.

What immediately strikes you when meeting people who share this passion for the rhythm challenge, is the hospitality with which knowledge is shared. With almost no exceptions, musicians from anywhere in the world who has “something” going in this field will be more than happy to share it with you. And should you be able to add another or new aspect to the things they have going, they will be eager to listen and check out your thing.

However, a lot of this information is still not common knowledge for Western musicians. Even though the more advanced rhythms are getting more and more common at an international level, it is still today a pretty small percentage of Western musicians that leave the 'beaten track' of 4/4 or 3/4 time with 8th notes, triplets and 16th notes – and the 2 over 3 or 3 over 4 polyrhythms.

One reason for this might be that to really *understand* a rhythm you need to be able to *do* it to a certain extent. “Rhythm is muscle memory”, I once heard someone say. If you cannot clap it, sing it or play it, you can’t really use it. And then it doesn’t really make sense to go on to the next level either. It takes time and work to learn it, and I think, also for that reason, several of the students at the conservatories, although showing lots of interest in the field in the beginning, at some point, tend to decide either to 1) live with what they have going at a certain point or 2) check it out at a later stage (in reality meaning #1). A bit odd, considering the seriousness that many of the best international musicians apply to this topic.

But one of the better results of this is that musicians who tend to stick with it and keep studying advanced rhythms share a common respect for others doing the same, and also for that reason happily embrace each other with their knowledge.

The fact that newcomers often can come up with something – a new way, a new idea of combining old stuff, yet another new method getting around the block – is another captivating aspect of this. And probably adds to the tendency of great humility that you see from everyone involved with this topic.

It is eternally fascinating how a little change in a rhythm, just a little step to the side of the basic pulse, just a simple new metric modulation, can make very experienced musicians feel like beginners again... At the same time, this is also the beauty of this whole thing...

Jonas Johansen, February 2015

Workshop with the Trio Johansen/Møller/Guilfoyle

- The Rhythm challenge

Apart from being high level, internationally performing musicians, the three musicians Ronan Guilfoyle, Lars Møller and Jonas Johansen are also highly acclaimed conservatory teachers.

Ronan Guilfoyle has over the past 15 years become very well known for the teaching of advanced rhythmic techniques for jazz improvisation and his book, "Creative Rhythmic Concepts for Jazz Improvisation" which covers such areas as metric modulation and odd meter playing, is now seen as the standard text for this area. He has been invited to teach this subject at many schools around the world including Berklee College of Music, The New School, and is an associate Artist of the Royal Academy of Music in London, and has also lectured on it for the International Music Congress (UNESCO) in Copenhagen. Ronan is the founder of and head of the jazz department at Newpark Music Centre in Dublin, the only school offering post-secondary jazz education in Ireland.

Lars Møller is today the artistic director of Aarhus Jazz Orchestra and has been teaching and giving classes at the conservatories in Copenhagen, Aarhus and Odense. He has given saxophone, rhythm, composition and conducting master classes in Norway, France, Iceland, Sweden, Germany, Slovenia, Australia and China.

Jonas Johansen has been teaching since he was 16 (in 1978), and all the time up to the present day, being an Associate Professor at the RMC in Copenhagen (since 1999).

Jonas has given master classes all over Denmark and Scandinavia, and in many places around the world including in Sao Paulo and Belo Horizonte, Brazil, Emu Educacion

Musical in La Plata, Argentina, Conservatoire de Paris, France, Shanghai Conservatory of Music, China, Jazz & Rock School in Freiburg, Germany etc.

A workshop at your conservatory/music school, could include one or more of the following:

- 1) **A trio master class**, where the trio performs, stating for each composition, which challenge, rhythmic or others, is present in the performed piece. The members of the trio then have an open conversation and debate, including questions from the students, where the relevant topics and challenges of especially the rhythms in advanced modern music will be discussed.
- 2) **Master classes** with each trio member, separately. Rhythm will again be the natural focus, but the trio members could individually focus on i.e.:
 - i) **Ronan Guilfoyle**: Based on the material from his book "Creative Rhythmic Concepts for Jazz Improvisation", Ronan will tell and explain about his look upon the use of Rhythm in today's music. He will also tell about the way he implies his inspiration from Southern Indian music and his long lasting collaborations with the leaders in this field, Steve Coleman and others, into his own music.
 - ii) **Lars Møller**: Apart from being a rhythm enthusiast, Lars also spent a lot of time digging into quartertone playing on the saxophone, which he will speak about. After getting his "jazz license" in N.Y. in the early 90's he spent some years studying Indian classical music. Lars is today one of the most interesting younger big band composers in modern European music. He will tell and explain about his work and methods, and draw from his experience in DR (Danish Radio) Big Band, The Orchestra, and naturally, his ongoing work with the AJO (Aarhus Jazz Orchestra). He has also worked with various European big bands, such as EBU Big Band, Norbotten Big Band and radio big bands of Slovenia and Croatia.
 - iii) **Jonas Johansen**: Will take off from his curriculum at the RMC (Rhythmic Music Conservatory) in Copenhagen, which he developed during the last 15 years, and still works on every day. He will touch on topics like counting, coordination, polyrhythms, metric modulations, quintuplets, septuplets etc., rhythmic sequencing etc. etc.

3) One-to-one lessons with each trio member, normally with focus on the instrument

If any or all of this could have your interest, let us together find the format that would be most appropriate for you school.

Yours truly,

Jonas Johansen